PLAN URBANISTIC GENERAL SI REGULAMENT LOCAL DE URBANISM

COMUNA STELNICA

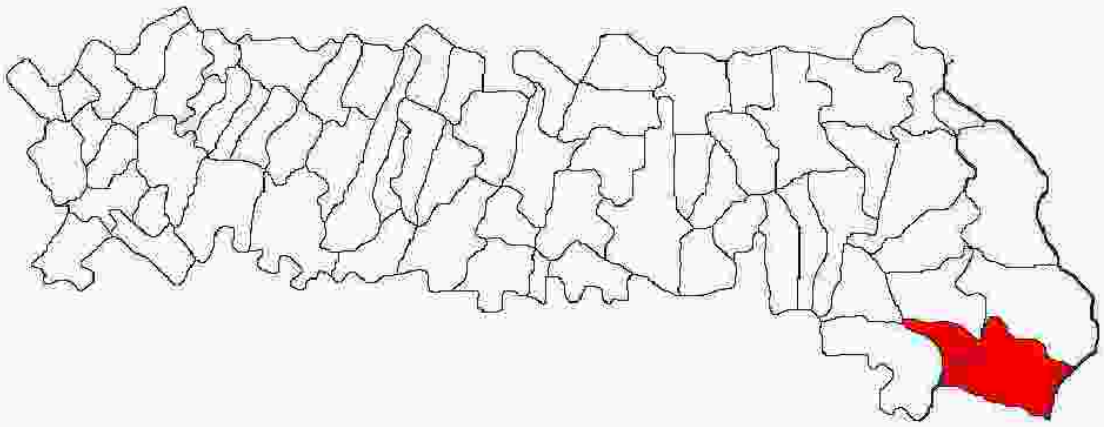
STUDIU ISTORIC

STUDIU DE FUNDAMENTARE

FAZA:STUDIU

BORDEROU

1. FOAIE DE CAPAT
2. BORDEROU
3. MEMORIU

MEMORIU

STUDIU ISTORIC

DATE GENERALE

Apariţia asezarilor umane este legată de un cadru natural favorabil, fie de un locaş de cult care să polarizeze în jurul prestigiului său câteva mici aşezări omeneşti, fie de un context comercial favorabil.

De-a lungul timpului, confluenţa Ialomiţei cu Dunărea a creat în Câmpia Română un spaţiu propice dezvoltării, natura oferind mijloacele necesare de subzistenţă prin terenul arabil, luncile inundabile şi fertile, păşunile şi pădurile de pe malurile fluviului. Locul in care se varsa Ialomiţa în Dunăre este şi punctul terminus al vechiului drum comercial ce cobora din centrul Transilvaniei la Dunăre, este una din rutele pe care mărfurile româneşti îşi urmau traseul către alte locuri unde urmau a fi vandute, spre Orient. Traseul era urmat si de păstori care coborau cu turmele de oi, aduse dinspre munte la iernat. Pe acest drum care urmeaza cursul Ialomitei , pe malul bratului Borcea se gaseste si asezarea Stelnica.

Pe ambele maluri ale cursului inferior al Ialomiţei au fost descoperite urme de locuire din perioada Neoliticului şi aşezări din perioada geto-dacică si se presupune că la gura Ialomiţei, au fost descărcate mărfurile corăbierilor greci.

Datorită rutei comerciale, care a fost în acelaşi timp şi drumul oierilor transilvăneni, spre Marea Neagră, coroborate si cu alte insusiri, zona din apropierea raului Ialomiei a beneficiat o dezvoltare stabila crescuta in timp si astfel s-au nascut centre de interes în evoluţia socio-economică în diverse etape cronologice. De exemplu,in Evul Mediu, punctul de interes şi centrul zonei este reprezentat de aşezarea urbană de la *Oraşul de Floci*, care apare şi se dezvoltă datorita acestui drum comercial fiind punctul terminus: multe secole aceasta asezare se află la frontiera Ţării Româneşti cu Imperiul Otoman, la fel ca si comuna Stelnica.

Favorizată de condiţiile geografice şi impulsionată de acordarea privilegiilor domneşti, creştera animalelor şi cultivarea întinselor suprafeţe agricole a dus la stabilirea lor aici, alături de păstorii locali şi la dezvoltarea unui comerţ înfloritor. Ca si in celealte sate si mai tarziu orase din Baragan se observa

si aici o evolutie a locuirii, casa traditonala taraneasasca realizata din pamant batut si intarit cu lemn, paianta cu acoperisuri din stuf , paie, sita, si apoi tabla si tigla ceramica.

Casele sunt joase cu acoperişuri cu panta mica, prelungite uneori până în apropierea pământului, cu decoruri simpe, trafor in lemn, pentru zona din fata cu prispa.

Bisericile au avut acelasi traseu dar avand la dispozitie mijloace financiare mai bogate au evoluând de la cele din lemn la cele construite din caramidă.

In istoria acestui tip de constructie unul particular care merita a fi pomenit este cel al *bisericilor călătoare* obligate să se mute dintr-un loc în altul datorita atacatorilor turci.

Tesăturile zonei sunt lucrate în asa numitul "război": scoarţa, cerga, foiţa, chilimul, căpătâie, păretare, ştergare. Hainle, ţesăturile ocazionale, legate de anumite ceremonii pot fi enumerate dupa eveniment: nuntă, botez, înmormântare (batista de ploscă) sau de ginerică, iorgan, cioltar, pominete).

Prima atestare documentara a judetului Ialomita

Ca unitate administrativ-teritoriala judetul Ialomita este mentionat in anul 1470, cand era condus de un parcalab din Orasul de Floci.

Reperele istoriei administratiei judetului Ialomita se pot sintetiza astfel:

1470-1831 – Ispravnicatul Judetului Ialomita, cu prima capitala la Orasul de Floci, condus de un ispravnic ce avea in subordine zapcii de plasa, capitanii de margine, functionarii ispravniciei si judecatorii.La inceputul secolului al XVIII-lea capitala judetului a fost mutata la Urziceni.

1833-1863 – Ocarmuirea Judetului Ialomita, cu capitala la Urziceni pana in anul 1833 si apoi la Calarasi.Conducerea administrativa era asigurata de un ocarmuitor, un sames si un ajutor de sames, 2 secretari, registrator si politaiul capitalei de judet.In perioada 1848-1851 denumirea de ocarmuitor este inlocuita cu cea de administrator de judet, iar din 1851 se va folosi denumirea de carmuitor.

1864-1949 – Prefectura Judetului Ialomita, aparuta ca urmare a Legii organizarii administrativ-teritoriale a tarii din aprilie 1864, data in timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza.Institutia era condusa de un prefect si avea un aparat de lucru format din: directorul prefecturii, biroul administrativ, serviciul tehnic si serviciul sanitar in perioada 1864-1940, si din cabinetul prefecturii, serviciul administrativ, serviciul financiar si serviciul tehnic in perioada 1940-1949.

1949-1952 – Comitetul Provizoriu al Regiunii Ialomita si Sfatul Popular al Regiunii Ialomita, conduse de

un presedinte.

septembrie 1952-februarie1968 – judetul este desfiintat si inglobat regiunilor Bucuresti, Ploiesti si Constanta.

februarie 1968-decembrie 1989 – Consiliul Popular al Judetului Ialomita, condus de Comitetul executiv si de un presedinte , un prim-vicepresedinte, vicepresedintii si de un secretar.Aparatul de lucru era format din sectii, servicii si birouri.Resedinta judetului a fost stabilita la Slobozia.

decembrie 1989-martie1990 – Primaria Judetului Ialomita, condusa de un primar, viceprimari si secretar.Aparatul de specialitate era format din directii, servicii , birouri si compartimente.

martie 1990-aprilie 1992 – Prefectura Judetului Ialomita, condusa de un prefect si 2 subprefecti, numiti de Guvernul Romaniei.

aprilie 1992-pana in prezent – Consiliul Judetean Ialomita, condus de un presedinte si doi vicepresedinti, alesi de catre consilieri judeteni din randul acestora.Consiliul judeteni sunt alesi de cetatenii cu drept de vot din judetul Ialomita.

DATE ISTORICE , EVOLUTIA ASEZARII

Comuna Stelnica este amplasată la 44º şi 42´ latitudine nordică şi 27º şi 88´ latitudine estică, în partea sud-estica a judeţului Ialomiţa, pe malul stâng al fluviului Dunărea, între braţele Borcea şi Dunărea Veche. Vecinii acesteia sunt: la nord satul Borduşani, la est comuna Movila şi oraşul Feteşti, la vest judeţul Constanţa şi la sud judeţul Călăraşi.

Accesul către Stelnica se realizează prin drumurile naţionale 3A şi 3B, precum şi prin cele comunale 35 şi 9. Accesibilitatea localităţii este facilitată de podul peste Dunăre Saligny, amplasat pe drumul naţional 3A.

Comuna este legată de reşedinţa de judeş, **Slobozia**, prin intermediul drumului naţional 2B. Distanţa până la autostrada **Bucureşti - Constanţa** este de doar 5 km. Cea mai apropiată gară se află la 2 km, în oraşul **Feteşti.**

Localitatea este situată la cca 44 km faţă de municipiul Slobozia (sud-est)– reşedinţa judeţului Ialomiţa şi cca 5 km de municipiul Fetesti (nord-nord-est), şi are o suprafaţă de 13483 ha. În componenţa sa

actuala sunt satele Stelnica si Maltezi. Satul Maltezi se afla la nord-est de localitatea de resedinta, respectiv satul Stelnica la o distanta de cca 0.5 km.

Teritoriul localităţii se găseşte în bazinul hidrografic al fluviului Dunărea. Din punct de vedere al reliefului, localitatea se încadrează în zona Luncii inferioare a Dunării şi a Podişului Hagieni, cu altitudini medii de 7 - 8 m.

STELNICA face parte dintr-o întreagă salbă de asezări vechi, cu urme de locuire din vremuri imemorabile, istoria acestui tip de asezare avand radacini comune cu evolutia populatiilor din interferenta Câmpiei Bărăganului, cu Dobrogea Pontică si zona Dunării de Jos.

Situată pe malul braţului Borcea al Dunării,localitatea Stelnica este cunoscută de către arheologi datorită necropolei getice de la Grădiştea Mare (sec.IV-III î.Hr.,La Tène timpuriu) situată în Balta Ialomiţei, unde au fost descoperite până în prezent 193 de morminte de înhumaţie şi 21 de gropi pentru ofrande. De menţionat că aşezarea are urme de locuire încă din Neolitic (cultura Boian),dar şi din Epoca Bronzului târziu (cultura Coslogeni).

In cartea sa 'Istoria veche a Stelnicii – Monografie"- autorul, inginerul silvic Ion Munteanu, realizeaza un studiu istoric foarte bine documentat. Asadar, principala sursa de documentare a acestui studiu istoric o constitue aceasta monografie.

Sursele documentare studiate arata ca , in cel putin sase puncte de pe teritoriul comunei Stelnica au fost gasite urme foarte vechi de locuiire- cercetari arheologice.

1. "Principalul punct, şi cel mai vechi este MAZALE . Mazale reprezintă terenul de deasupra Malurilor Briciului, mai era numit, între cele două războaie mondiale şi: "LOCURILE DE CASA" , întrucât aici, după anul 1921, s-au dat luptătorilor din războiul 1916-1919, dar şi altor săteni din Stelnica locuri de casă, constituindu-se o nouă vatră de sat, care respectă regulile moderne, adică străzi drepte, loc pentru clădirea şcolii, bisericii şi chiar pentru o cârciumă. Interesant este, şi nu poate fi tăgăduit, că această zonă, încă din sec. XX, era menţionată de oamenii maturi, ca vorbind de ceva obişnuit, de " Oraşul Mazale".
   Întinsul platou al cetăţii Mazale (Helis- ipoteza documentata si sustinuta de autor – I. Munteanu) este mărginit de malurile Briciului , puternic erodate de-a lungul timpului de apele braţului Borcea. Ele nu se deosebesc cu nimic de de dealurile Dobrogei care le stau în faţă,

populate cu aproape 7000 de ani înainte de Hristos. Resturile de ceramică lineară ce datează din mileniul V î.Hr.(cultura Cucuteni-Tripolye- cea mai veche cultura neolitica din Europa Centrala), descoperite pe platoul Mazale, atestă de asemenea,o veche locuire. Aici s-au găsit amfore cu cenuşă şi oase de incineraţie- cu spărturi de vase de lut (unele chiar cu incizaţii lineare) şi râşniţa de piatra (epoca neolitica – gasita in anul 1956), în prundul Borcei, unde Valea Lorului se vărsa în Borcea.

1.a – Mazale – in prundul Borcei -

- resturi de ceramică lineară – din mileniul V î.Hr. E cea mai veche cultură neolitică din Europa Centrală;
- sfărâmături de lut ars, provenind probabil de la vechea cetate Helis – atacată de Alexandru Macedon în luptele cu geţii- în anul 335 î.Hr;
- râşniţă din piatră - epoca neolitică, găsită prin anii 1956 de elevul Radu M.din Vlaşca;

1.b – Mazale – dealul briciului – ' Locurile de casa'

- oase (femur) de mamut - perioada ultimei glaciaţiuni cu 18.000-10.000 ani B.P.;
- colţ şi fildeş de mamut ;
- amfora de incineraţie- sec. IV-III î.Hr. (sau VI)

2. DEALUL BULERCII- se presupune, a se fi găsit un ceaun cu galbeni, de către o locuitoare ce îşi avea casa lângă Malul Bulercii - din familia Ioniţă - ascuns de localnici după anul 300d.Hr., odată cu năvălirea Goţilor;

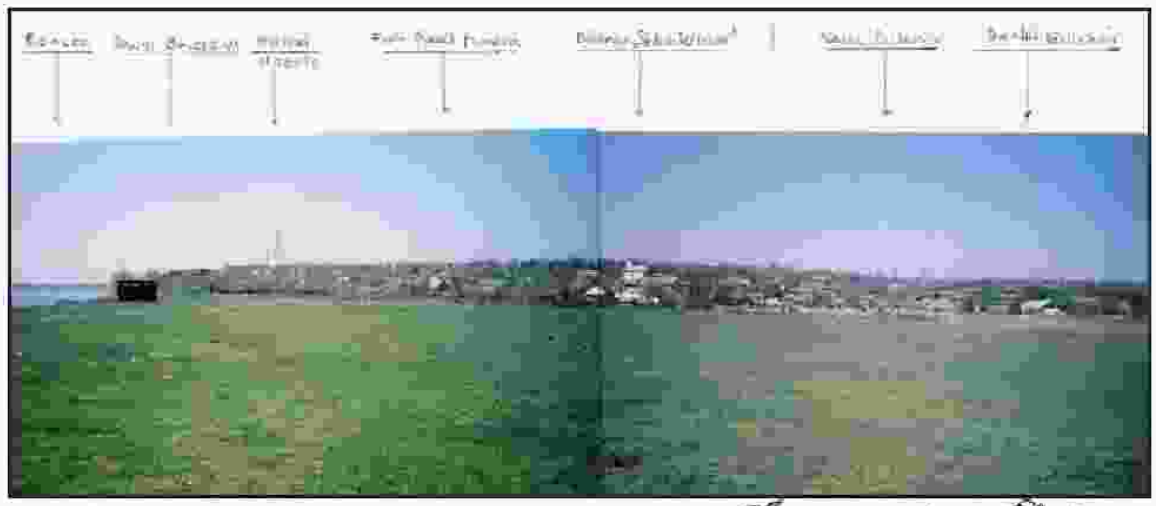
în anul 1690 d.Hr. aici a luat fiinţă primul târg de vite de pe Terasa Borcei – care apoi a fost mutat la Călăraşi, după 40 de ani;

3.ÎN VATRA SATULUI- pe terenul agricol al clăcaşului Dinu Gornea, cu care a fost împroprietărit în anul 1864 - resturi de schelet şi craniu de om, unde a fost, posibil, primul cimitir în care s-au îngropat morţii, după ce anumiţi locuitori din cele două grădişti au urcat pe terasa Borcei, începând să practice agricultura, după anii 8.300 îHr.

4. GRĂDIŞTEA STOICII – ÎN BALTĂ, faţă în faţă cu Dealurile Dobrogeiunde s-a dezvoltat Cultura HAMANGIA.

S-au descoperit vestigii ale culturii BOIAN – datate între anii 4500-2700 î.Hr. şi urme de vieţuitori până în epoca modernă.

5.GRĂDIŞTEA MARE- studii recente au scos la iveală amfore de incineraţie şi morminte de înhumareşi amfore pentru cereale şi lichide (vin) din epoca bronzului - anii 1300-1200 î.Hr.

Ion Munteanu *Istoria veche a Stelnicii*

13

PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A STELNICII

Tot in monografia d-lui Ion Munteanu gasim informatii importante despre prima mentionare a mosiei Stelnica:

"În anul 1946, directorul general al Arhivelor Statului – Bucuresti, A.Sacerdoteanu, scoate la luminã din arhiva Mănăstirii Cozia, o traducere a unui act de hotărnicie făcută pe vremea domniei lui Mircea cel Bătrân, traducere din limba slavonă realizată de egumenul Ilarion al acestui sfânt lăcas, unde se preciza:...

"conform scrierilor ce s-au gãsit în Ocolnicia cea veche a Mircii Voievod – (în) ***slavoneascã, ale mossiei mănăstirii*** (Cozia)***: Cărărani si Lumineni"***

Mosia Cărărani (sau Coroiani) era situată în judetul Ialomita, mai târziu denumită si Hagieni ori Ialomita si care se învecina cu mosia Stelnica. În acest document datat după anul 1388 Fond. Mănăstirea Cozia, manuscris nr. 712, fila 36, si Hrisovul VI- din arhivele Mănăstirii Cozia, extras de A.Sacerdoteanu -ed. 1946, este mentionată si ***Stelnica***. Alti istorici (de pilda A. D.Xenopol) îl considera chiar din anul 1387, printre primele hrisoave date de Mirceacel Bătrân, imediat după suirea sa pe tron . Iată

traducerea acestui act, fãcutã de egumenul mãnãstirii, Ilarion, la anul1780, care înscrie hotarele Mosiei Cãrãrani:

" Din sus despre Coroiani din Cotu Ialomitei, trece apa si merge pe lângã mal si dã în Ialomicioara cea veche, la vale drept în stejar la bulboaca si de aici drept în plop în marginea Ialomitii si trece Ialomita de aici drept în Valea Beiului si iase la drumul sãpat si de aici drept la hotar la piatrã si din piatrã merge dreptu în Ciungul Mic, de aici dreptu în Ciungul Mare, de aici în drumul Stelnitii la piatra dã marmurã unde se desparte drumurile si apucã spre drumu spre apusul Soarelui si dã în Mosia Ceganilor drept în dalmã, în dreptul Orzi pã lângã marginea cu stâlpu` dã piatrã si de acolola Jegãlie la trei bãsicute si coboarã în vale dreptu` la nuc si de aici merge dreptu`în Cotu Ialomitii. "

(Altã sursã documentarã: "Repertoarul documentelor tãrilor Române publicate pânã azi " - de Marta Andronescu; Ed. 1937, documentul nr. 40- pag. 24).Dupã cum mentioneazã A. Sacerdoteanu, documentul original nu s-a mai gãsitsi deci circulã numai traducerea de mai sus, rãmânând pânã acum, prima atestare documentarã a Stelnicii."

"Desi amplasatã pe Valea Oltului la aproape 400 km de Stelnica, Mãnãstirea Cozia a jucat un rol istoric si economic deosebit în viata oamenilor din Balta Ialomitei, timp de sute de ani.

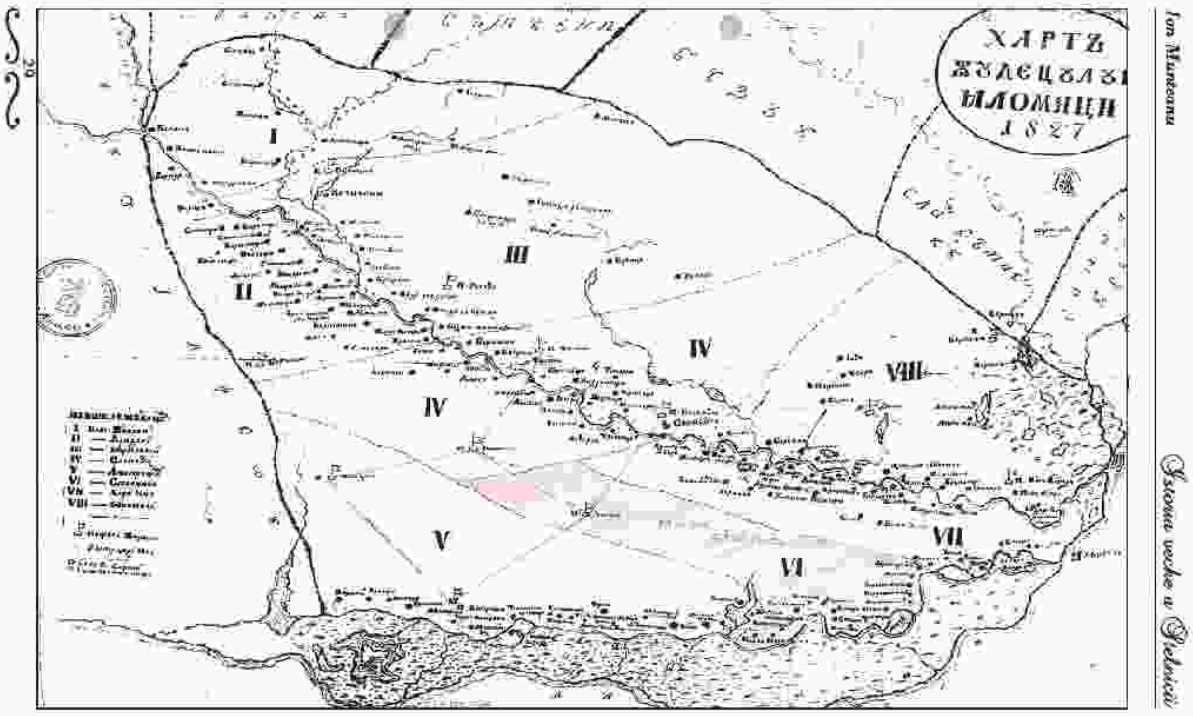
Mircea cel Bãtrân, ctitorul ei, a dãruit cãlugãrilor vama din pestele prins în Baltã ca si alte venituri, încã dinanul 1392, iar mãnãstirea si-a trimis oamenii sãi în Stelnica si satele învecinate pentru adunarea si administrarea acestor bunuri, asa cum suna un hrisov din 15 ian.1467 emis de Radu I Voievod :

" sã fie volnici cãlugãrii sã-si aseze vãtafii si alte dregãtorii pe la bãltile lor iar voi Flocenilor sã nu aveti treabã ! "- practic, prin acest hrisov se intarea vama de peste de la Steanca, manastirii Cozia.

In acest document este folosit numele vechi al comunei Stelnica – STEANCA – (denumire in limba slavona – limba oficiala in acele vremuri pentru hrisoave si scrieri bisericesti) , in romaneste STANCA. Autorul monografiei presupune ca acest nume provine de la o pasare, si anume Stancuta. Acest nume a fost folosit inca 300 de ani de la data hrisovului lui Radu cel Frumos.

În 1566 aflăm pe Vladu Calapod şi Boboc ridicând pricină alături de alţii din ceata Arămeştilor pentru satul Vârliţi, aflat în apropiere şi reclamat de Arămeşti, ca fiind ocina lor de baştină încă din timpul lui Dan I. Reclamanţii rămân "de lege" Vârliţii fiind întărit moşnenilor de acolo, însă o legătură între cele două sate trebuie să fi fost la un moment dat, deşi faptul că cei plecaţi de acolo prin nu ştiu

ce împrejurări au pierdut ocinele de baştină. Mai târziu una din părţile satului, partea Barbului va fi cumpărată de Amza de la Banciul, primind hrisov de întărire la 1579, iulie 5 de la Mihnea.
Un alt proprietar a unei ocini din sat era mănăstirea Mislea care primise de la Radu Paisie, ocină ,,din câmp, baltă şi de peste tot hotarul,, întărită şi de Gavril Movilă în 1619, feb.20. În 1635, un Iacov logofătul punea zălog 500 de stnjeni în Steanca pentru 30 de ughi, fapt confirmat de un zapis. Nu este exclus ca acest Iacov să fi fost unul dintre proprietarii cu cea mai mare ocină, iar în condiţiile în care un oarecare drept aveau şi mănăstirile Cozia şi Mislea, nu ne mirăm de ce datele despre sat sunt atât de puţine. Totuşi printre martorii hrisovului prin care Radu din Cegani se răscumpără din rumânie la 1634, se aflau şi Cârstiian şi popa Moşul din Steanca, oameni care trebuiau să fie moşneni şi liberi.
La 1759 comuna Stelnica era reşedinţa de plasă şi a unei căpitanii, după cum rezultă dintr-o *jalbă* datată la 20 feb. 1795 şi adresată *Măriei sale Domnului de către Năstase I. Ionaşco, Dima I. Culea şi Mihalcea, săteni veghi a tot satul Stelnica, în contra căpitanului Constantin Porumbaru.*
Până la 1864, comuna făcea parte din plasa Borcea iar din 1906 a fost trecută la plasa Balta. În 1874, Stelnica s-a alipit la comuna Maltezi. În 1882 când primăria comunei s-a mutat la Stelnica, Maltezi a devenit sat pedinte de aceasta.
La 1906 populaţia comunei număra 1541 de locuitori, (782- bărbaţi, 759-femei). Avea, ca proprietate, 6 ha şi 25 arii de pământ arabil. Şcoala era instalată într-un local propriu construit în 1902. În comună funcţionau două biserici: una la reşedinţă, parohială, cu hramul ,,Sf. Pantelimon,, construită în 1860, iar cea de a doua filială, ridicată în satul Maltezi la 1873 cu hramul ,,Adormirea Maicii Domnului,, .Ambele bisericii aveau 17 ha pământ arabil. Primăria funcţiona într-un local propriu donat în 1884 de C. Maltezeanu.

Satele care au facut parte din Mosia Stelnica sunt:

- ***Stelnica*** - mileniul VI – V î.Hr. –
- ***Pârtani*** - secolul al XVI-lea d.Hr. (numit mai apoi Retezatu)
- ***Maltezi*** - secolul al XVIII-lea sau al XIX-lea d.Hr.
- ***Colonisti*** - secolul al XX-lea

STELNICA – Datorita vestigiilor arheologice descoperite in zona – unele din ele datand chiar din perioada neolitica – Cultura Hamangia(cea mai veche cultura de pe teritoriul Romaniei) care , ulterior va fi cunoscuta sub numele de Cultura Cernavoda I putem considera ca in aceste locuri s-au dezvoltat civilizatii din Vechea Europa ce au avut continuitate in toate etapele importante ale istoriei, pana azi.

SATUL PARTANI - Satul ***Partani*** , numit când ***Retezatu***, când ***Misleanu***, a fost amplasat pe Lunca Borcei, pe un ses mãnos si deosebit de frumos , spre Nordul mosiei Stelnica – în apropiere de satul Cegani – cu o istorie ceva mai veche . Din cauza mai marii apropieri de Cegani decât de primãria de la Stelnica, în dese rânduri a fost alipit Ceganilor, având împreunã o istorie comunã.

Informatiile locului mentioneaza ca acesta a fost infiintat de un cioban numit Pintaru sau , conform spuselor lui Niculae Pârlogea- din Stelnica ***" Biserica din Pârtani este cea mai veche iar satul Pârtani este întemeiat de un cioban, pe numele său, Pârtăneanu " .***

Stim sigur că biserica din Pârtani este ridicată în anul 1825 (conform Anuarului 1909- editat de Administratiunea Casei Bisericii – pag. 59) – înaintea celei din satul Maltezi- construită în 1873 sau a ultimei biserici din satul Stelnica, ce e în fiintă si astăzi - ctitoritã în anul 1860.

Prima atestare documentara a satului Partani este din anul 1827 – Harta judetului Ialomita – editata de locotenent Papazoglu si este mentionat ca sat de straini – de curand format .

În ceea ce priveste mosia Pârtani - documentele din Arhivele Statului Bucuresti si filiala Ialomita aratã urmãtoarele :

Radu Paisie, voievod al Tării Românesti (1535-1545) construieste mănăstirea Mislea cu hramul "Sfintei Treimi" (azi Cobia – jud. Prahova).

După terminarea constructiei sale, conform obiceiurilor acelor vremi, Radu Paisie adăruit-o cu mosii cumpărate de la diferite sate, dintre care si la Stelnica, de lavornicul Hamza care avea aici proprietate. (Actul cumpărării nu s-a găsit, însă avem confirmări indirecte mai târziu, prin hrisoave autentice din anii 1619-1620).

Prin Legea Secularizării averilor mănăstiresti din anul 1863, fosta mosie amănăstirii Misleni a fost trecută la stat, pe ea împroprietărindu-se luptătorii din războiu..

SATUL MALTEZI - Prolog **"La Maltezi, mosierul a luat numele Mosiei, si nu Mosia numele boierului. Acesta a intrat în stăpânirea ei mult mai târziu,si unii dintre mosneni au păstrat aproape jumătate din mosie până în anul 1950, cum ar fi : Borsarii, Pănculestii, Gutulestii".**

(Niculae D. Munteanu - locuitor din Stelnica15.02.1990)

Mosia Maltezeanca " Se spune că odată, o corabie care naviga pe Borcea a fost prinsă de o iarnă geroasă pe aici, si a fost imobilizată între gheturi si în cele din urmă sfărâmată.Corabia respectivă era din Insula Malta (Marea Mediteranã). Echipajul format din italieni, greci si turci, au rămas aici, formând un cătun împreună cu alti localnici. Si satul s-a numit MALTEZI.

Prima mentiune a satului Maltezi este făcută tot in Harta judetului Ialomita, din anul 1827 editată de locotenent Papazoglu -***unde Maltezenii apar ca sat de pământeni*** . Cu toate acestea Borsarii si Maltezenii, în general, sunt diferiti de locuitorii Stelnicii,si au alte obiceiuri decât cele locale.
Borsarii – nume de familie foarte intalnit - se spune ca au venit din Tara Barsei pentru a intarii paza granitei la Dunare cu care comuna Stelnica avea hotar in acea vreme. Datorita faptului ca stateau pe malul apei si le placea borsul de peste sau numit Borsari.
In satul Maltezi exista o biserica cu hramul ' Sf. Ioan Botezatorul' construita prima data in anul 1873 , din nuiele impletite si lut , care la sfarsitul sec. al XIX –lea s-a daramat complet. In 1930 s-a inceput ridicarea unui nou lacas cu sprijinul enoriasilor si al familiei Maltezeanu, locas care a fost gata in anul 1933.

SATUL DE COLONISTI - După terminarea Primului Război Mondial, Regele Ferdinand I – Întregitorul - asa cum promisese soldatilor pe front, a împroprietărit luptătorii si veteranii acestei conflagratii care au făcut România Mare. Întrucât în zona de munte, unde era putin pământ arabil, nu se putea aplica în totalitate aceasta lege, li s-a oferit acestora teren în Bărăgan - unde era din belsug.
Astfel se face că o serie de veterani de războiu care si-au exprimat optiunea strămutării în Bărăgan, să fie împroprietăriti pe mosia Stelnica, persoane din judetele de munte, cum a fost Dâmbovita si poate si Buzău. Satul de colonisti, nou înfiintat, lângă Gara Fetesti, care nu avea nici ea o mare vechime si nici nu era suficient de organizată, a fost, de la început, subordonat, cum era si firesc, administrativ, Comunei si Primăriei Stelnica- de care o despărteau 4km, dar si bisericesc, aceiasi parohii, de care mai tinea si satul Maltezi. În consecintă, toate nasterile, căsătoriile si decesele, primeau slujba si se înscriau înregistrul civil al parohiei «Sf. Pantelimon « din Stelnica.

În concluzie, putem spune că satul de colonisti este cea mai recentă asezare de pe mosia Stelnica, deci din sec. al XX- lea, si ultimul după Stelnica cu traditie milenară, Pârtani, înfiintat probabil în sec. al XVI-lea si Maltezi, al cărui nucleu de locuinte poate să fi existat din sec. al XVII-lea lea si Maltezi, al cărui nucleu de locuinte poate să fi existat din sec. al XVII-lea.

Datoritã pozitiei sale , Mosia Stelnica era in atentia domnitorilor Tarii Romanesti. Acestia stapaneau peste tot locul si faceau danii din vama produselor unor manastiri care ii ajutau cu bani pe timp de razboi sau impropriatareau soldatii viteji in razboaie. Asadar limitele fiecarei mosii erau bine stabilite si si bine masurate.

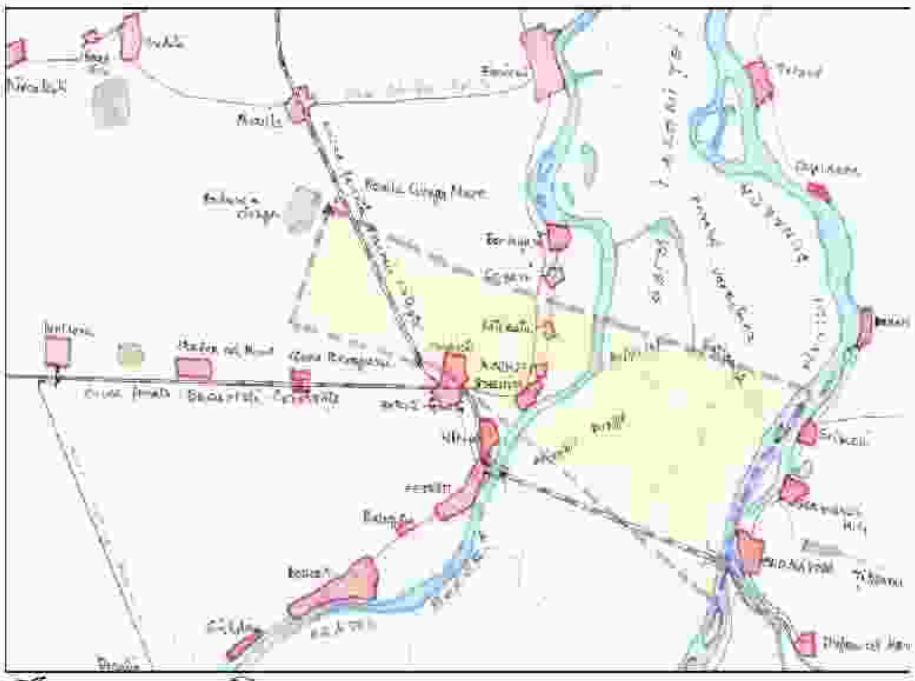
Mosia Stelnica nu a fãcut exceptie si iatã care îi erau hotarele în sec. XIX, asa cum apar ele în hrisoave si alte înscrisuri. Suprafata mosiei ce intra în stãpânirea Stenicii avea forma unui dreptunghi, puternic alungit în directia Est-Vest, a cãrui laturã îngustã de cca. 6 km trece prinmijlocul ostroavelor Dunãrii - în dreapta, învecinându-se de multã vreme cu Imperiul Otoman, înstãpânit în Dobrogea pânã la 1878. În lungime de peste 30 km spre Vest, din care 14-15 km prin Balta Ialomitei si tot atâta prin Câmpia Bãrãganului, ajungea în inima stepei, pânã la pãdurea Ciungi, de pe mosia Cãrãrani, zisã si a Ialomitei. În sec. XIX (1888), Stelnica era compusã din trei mosii:

STELNICA- proprietatea Spitalelor Civile din Bucuresti;

STELNICA- Pârtanii- Misli- proprietate a statului;

STELNICA - proprietate particularã a mosnenilor Maltezeni

(Sursa: Carte de hotãrnicie lucratã de inginerul hotarnic G.A.Focsãneanu -1889-pentru mosia Stelnica, proprietatea Eforiei Spitalelor Civile si Carte de hotãrnicie lucrata de inginerul hotarnic G.N.Cordea-1889- pentru mosia Stelnica- Pârtanii- Misli- proprietate a statului)

Istoria veche a Stelnicii **Ion Munteanu**

Iatã hotarele exterioare ale acestui grup de mosii:

La Vest - cel mai nordic punct de hotar este **Ciungul Mare** sau **Movila Hagieni** - de 70 m, cea mai înaltã din tot Bãrãganul. Aici, se intalneau cinci mosii: Stelnica (Pârtanii Misli), Cegani,Bordusanii Mari, Bordusanii Mici si Cãrãrani - care mai era denumitã si Mosia Ialomita sau Hagieni si care reprezenta hotarul de Vest al Stelnicii. Despãrtirea sa de Mosia Hagieni era reprezentatã de un drum neobisnuit de lat, de peste 20 m, fata de drumurile înguste ale Bãrãganului, de 2-3 m lãtime- zona denumita **"capul mosiei".**

Mosia Cãrãrani este prima pe care, în anul 1387, domnitorul Tãrii Românesti -Mircea cel Bãtrân a dãruit-o ctitoriei sale: Mãnãstirea Cozia, de pe Valea Oltului.

Latura de Vest a mosiei Stelnica mergea cãtre Sud-vest pe cca. 4 km, pânã la un punct nou de hotar, important, **"Gropile lui Pascale"** - unde Stelnica se învecina cu Mosia Jegalia si Fetesti – a mãnãstirii Arges.

Întrucât, în acelasi an 1387, Mircea cel Bãtrân, va dãrui vama din pestele prins în Baltã, de cãtre locuitorii satelor, începând cu Stelnica si pânã la cele de la Gura Ialomitei, tot Mãnãstirii Cozia, aceste

locuri vor suferi influenta cu bătaie lungă, a obiceiurilor Olteniei, gândindu-se numai ca Mănăstirea si-a trimis călugării să supravegheze munca locuitorilor si să încaseze vama, si la distanta care era de parcurs pe acele vremi, între Valea Oltului si Balta Ialomitei.

La Sud - de la Gropile lui Pascale si până la Dunăre, Mosia Stelnica se învecinează cu Mosia Fetesti care, în anul 1888 figurează ca a fi a Statului, fiind secularizată in 1864, deoarece a fost închinată unor comunităti crestine din afara granitelor Tării Românesti. Mergând către Dunăre , linia de hotar trece prin **Movila Vulturul** – ce a mentionată de scriitorul Al. Odobescu în 1874, în lucrarea sa : **" Pseudokynegheticos"** . Denumirea movilei denotă că în Bărăgan, odinioară îsi aveau cuib vulturii, pasări rare astăzi la noi, chiar si în zona de munte.

După aceea, hotarul atingea **Movila Oprul –** căreia, în zilele noastre, ale sec.XX, i se spunea **Muchia Cioclanului** , apoi **Movila Dănicelu**, de pe lângă Gara Fetesti, **Movila de deasupra Briciului** si prin baltă, pe cca. 12 km până la **Spărturi, Malul Periatului** si **Veriga** sau **Scursoarea Dunării,** la o distantă de 800 m de Dunăre. Aici hotarul includea în Mosia Stelnica japsele **Bagărul Mic** si **Bagărul Mare**, precum si aceasta **Veriga** care îngloba ("înnoda") legătura apelor Baltii cu Dunărea – căreia din Vechime, i se spunea **Săpatu**.

La Est – între Stelnica si Dobrogea, altădată în stăpânirea **Imperiului Otoman** (din 1417 si până la 1878) - hotar era **Dunărea** pe cca. 6 km, prin ostroavele sale, în josul apei, până în dreptul **Văii cu Huma** , în jos de comună **Seimenii Mari** , hotarul trecând prin mijlocul **Ostrovului Troiana**.

La Nord – din dreptul **Văii cu Humă** , localizată între dealurile Dobrogei, mosia **Stelnica – Pârtanii Misli** se învecina cu **Mosia Ceganca** , într-o perioada, proprietatea unui grec, Evanghelie Zappa, trecând peste 14 km în Baltă si 15 km la câmp, prin următoarele puncte semnificative, începând de la Dunăre spre Vest:

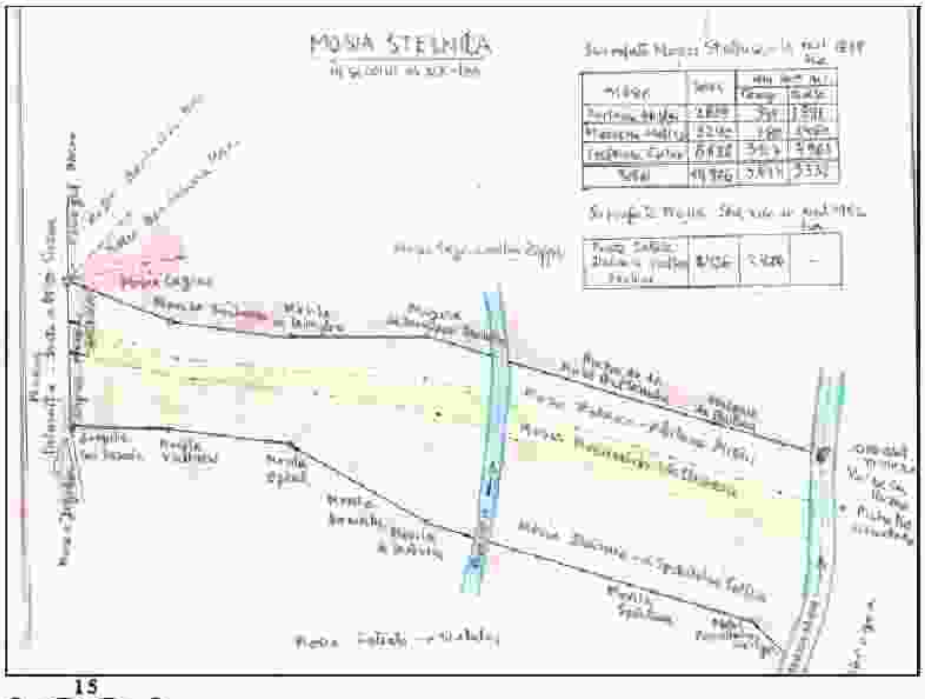
Movila din dreptul Ostrovului Troiana, Dincoace de Butuci, Malul Potecii, Piatra de la Malul Bâtlanului , până la Borcea, iar în Bărăgan :

Măgura dedeasupra Satului, Grindul cu Nisipuri, Movila de la Mijloc, Movila Sârboaia

Si se încheia în **Ciungul Mare**

Acest patrulater includea între hotarele sale, pentru cele trei sate, în sec. XIX,o suprafatã totalã de **15.000 ha**, din care 6000 ha la câmp si 9000 ha, în Baltã. Dupa perioada comunista în anul 1992, în evidentele Primãriei, mai rãmãseserã **2456 ha** la câmp, ca fiind în administrarea localã, restul de 12.500 ha au fost luate de fostele IAS-uri.

Ion Munteanu — *Istoria veche a Stelnicii*

15

In Marele dictionar geografic al Romaniei scris la sfarsitul secolului al XIX-lea de Ioan George Lahovari gasim urmaroarele : comuna rurala Stelnica făcea parte din plasa Ialomita - Balta a județului Ialomița situata intre comunele Fetesti si Cegani. Se întinde din Dunare, din dreptul orasului Cernavoda spre Vest prin insula Balta si campia Baraganului pe o suprafata de 6000 ha din care 1600 ha baltis si 110 ha paduri, în insula Balta, iar 4290 ha pamant de cultura în Baragan. Cuprinde 2 mosii:

- Stelnica – proprietate a Eforiei Spitalelor civile din Bucucresti
- Maltezi – proprietate particulara

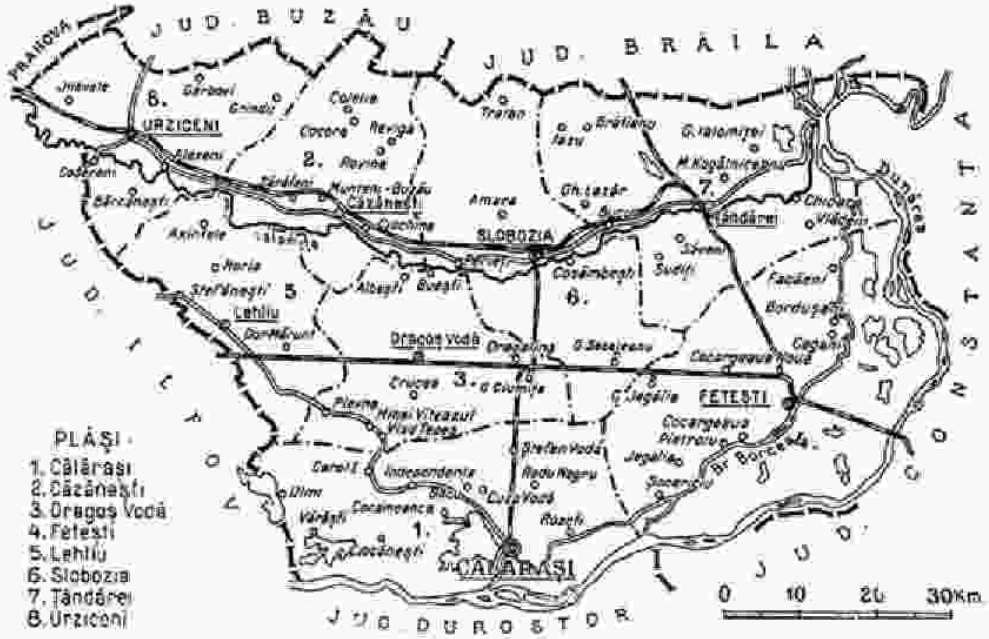
  Dupa Legea rurala din 1864 sunt improprietariti 128 locuitori si neimproprietatariti 106.

Se compune din satele : Stelnica si Maltezi si din catunele Caraman si Borseresti, cu resedinta primariei comunale in satul Stelnica.

Are o populatie de 1700 locuitori. Are 1 scoala, 2 biserici deservite de 2 preoti si 4 cantareti. Teritoriul comunei este udat de Dunare, Borcea si lacurile: Rotundul, Iepurele, Tinosul, Lacul-Mare, Blestematile, Zatorul, Potcoavele, Harsovistea, Catinul, Bisoacele, Berleasca, Niculitele si Belciugoiul. Bratele (privatele) ce unesc Dunarea si Borcea cu lacurile sunt: Batlanul, Babele, Cirnicea, Periatul, Poteca si Stalpistea.

Vite : 509 cai, 2185 boi, 1106 oi, 53 bivoli si 1172 porci.

Pe teritoriul comunei trece calea ferata Bucuresti- Fetesti si Fetesti – Faurei cu statia Fetesti la 3 km de satul Stelnica, resedinta comunei. In satul Stelnica , pana in 1832 a fost resedinta administrativa a plasii Stelnica si a unei capitanii militare.

Anuarul Socec din 1925 o consemnează cu numele de *Maltezi* în plasa Fetești a aceluiași județ, având în compunere satele Maltezi, Mizleanca și Stelnica, cu o populație de 2098 de locuitori. În 1931, comunele Maltezi (cu satele Maltezi și Retezatu) și Stelnica (cu satul Stelnica) erau separate, dar în scurt timp s-a revenit la situația anterioară.

În 1950, comuna Maltezi a trecut în administrarea raionului Fetești din regiunea Ialomița, apoi (după 1952) din regiunea Constanța și (după 1956) din regiunea București. În 1968, ea a revenit la județul Ialomița, reînființat, luând numele de *Stelnica*, după noua reședință.

OBIECTIVE ISTORICE ALE ZONEI: MONUMENTE ISTORICE, SITURI

DEFINITIA MONUMENTULUI ISTORIC, ZONE DE PROTECTIE

1. -*DEFINITIE* : Monumentele istorice sunt bunuri imobile, construcţii şi terenuri situate pe teritoriul României (sau în afara graniţelor, proprietăţi ale statului român), semnificative pentru istoria, cultura şi civilizaţia naţională şi universală. Ele sunt parte din patrimoniul cultural naţional şi sunt protejate prin lege.

Principalele criterii pentru ca o construcţie să fie declarată monument istoric sunt:

-vechimea

-raritatea într-o localitate, zonă sau regiune

- reprezentativitatea pentru un stil, un curent artistic, o perioadă istorică

-valoarea memorială - legată de personalităţi, evenimente sau momente din istorie, valoarea de mărturie

In lista monumentelor istorice din România actualizată, anexă la Ordinul Ministrului Culturii, nr. 2.361/2010, publicat în Monitorul Oficial al României, anul 178 (XXII), Nr. 670 bis, vineri 1 octombrie 2010, si având un caracter oficial şi legal, pentru comuna Stelnica apar 3 pozitii – toate situri arheologice:

a) ***"Grădiştea Mare"*** **– cod RAN 94508.03** (lângă IAS, Ferma nr.8, la E de bratul Borcea, in Balta Ialomitei) - necropolă geto-dacică birituală. Grădiştea Mare este o ridicătură de teren din Balta Borcei, cu o suprafaţă de cca. 15 ha şi o înălţime relativă faţă de terenul din jur de 0,50-2 m, situată la cca. 3 km NNV de bacul de traversare de la Stelnica1. Săpăturile arheologice au debutat în 1986, fiind continuate cu rezultate remarcabile şi în prezent. S-au pus în valoare elemente de rit, ritual şi viaţă materială (vase getice, greceşti) mai puţin cunoscute pentru comunităţile geto- dacice din sec.IV-III a.Cr. Rezervaţia amintită este înscrisă în Lista monumentelor istorice din jud. Ialomiţa la poziţia **IL-I-s-A-14064** .

Până în prezent au fost investigate 193 morminte de înhumaţie şi 21 gropi pentru ofrande. Mormintele din categoria celor de înhumaţie, deşi foarte numeroase pe ansamblul cimitirului, faţă de alte necropole getice contemporane, prezintă unele elemente de ritual şi de mobilier comune cu mormintele de incineraţie. Religia geto-dacilor ajunsese la un înalt nivel de spiritualizare, mai înalt decât la toate celelalte religii ale popoarelor învecinate deoarece "încă din secolul al VI-lea î.Hr., incineraţia, ritul purificator de esenţă spirituală se generalizează peteritoriul geto-dac" (Getica-de V. Pârvan, Ed. 1982 – nota de la pag. 539 de Radu Florescu).

S-a găsit ceramică lucrată cu mâna, dar şi la roată, care cuprinde atât vase autohtone, cât şi importuri greceşti, care sugerează contactul comercial pe care îl aveau geţii din această aşezare, cu cetăţile greceşti de la Pontul Euxin, prin vizitele periodice ale geţilor, pe Valea Carassu la Cetăţile Histria, Tomis, Callatis.

Ca ceramică ce se consideră producţie autohtonă, întodeauna arse reducător, de culoare cenuşie, se disting următoarele categorii de vase: bol, cană, cupă cu picior, strachină şi altele, toate însă sunt imitaţii după forme greceşti. S-au descoperit şi vase lucrate cu mâna, pentru păstrarea proviziilor de hrană, solide sau lichide; vase pentru transport alimente, cum sunt: cupa cu picior, strachina, bolul; căni cu firnis roşu, arse oxidant; vase pentru băut şi turnat apa.

Ca obiecte de port şi podoabă s-au descoperit: brăţări din bronz şi fier, fibule de tip tracic, mărgele din pastă de sticlă, (majoritatea), piatră, coral, cochilii de melci marini (!) sau de Dunăre, pandative de plumb;

Totodată: cremene pentru amnar, vârfuri de săgeţi din bronz şi altele.

Autorii raportului datează cu precădere aceste produse în a doua jumătate asecolului IV î.Hr., dar se confirmă şi complexe aparţinând culturilor Boian(4500- 3900 î.Hr.), Coslogeni (cca. 1300-1200 î.Hr.), elemente Hallstattiene(1150-400 î.Hr.)şi cu urme medievale târzii"- ceea ce dovedeşte continuitatea populării moşiei Stelnica din cele mai vechi timpuri şi până în zilele noastre.

Fig. 5.M. 108

Fig. 5.M. 404

b) ***"Grădiştea Stoicii"*** **– cod RAN 94508.02** (lângă IAS, ferma nr. 2, la 5 km Est de sat, la Est de bratul Borcea, în Balta Ialomitei), aşezare din epoca bronzului tarziu (cultura Coslogeni) ce se întinde pe o suprafaţă de circa 1ha. În 1986 au fost efectuate două sondaje arheologice descoperindu-se şi resturi de locuire antropică din epoci mai târzii Hallstatt; Le Tene, medieval târziu). În Lista Monumentelor Istorice, situl descris se găseşte la poziţia **IL-I- s – B - 14065** .

c) **Asezarea Latene de la Maltezi–cod RAN 94517.01** (între *Valea lui Ilie* şi satul Maltezi , la N de vatra satului Maltezi, la Est de DN38, la V de Bratul Borcea) se întinde pe o suprafaţă de 2 ha o aşezare geto-dacică. În Lista monumentelor este înregistrată la poziţia **IL-I- s – B - 14059**.

d) În partea de nord a satului între DN 3B şi terasa înaltă a Borcei se găsesc pe o distanţă de circa 1,5 km mai multe movile funerare (tumuli), dintre care unele sunt aplatizate din pricina lucrărilor agricole. Probabil, este vorba de o necropolă tumulară databilă într-o vreme corespunzătoare perioadei de tranziţie de la eneolitic la epoca bronzului sau chiar epoca bronzului.

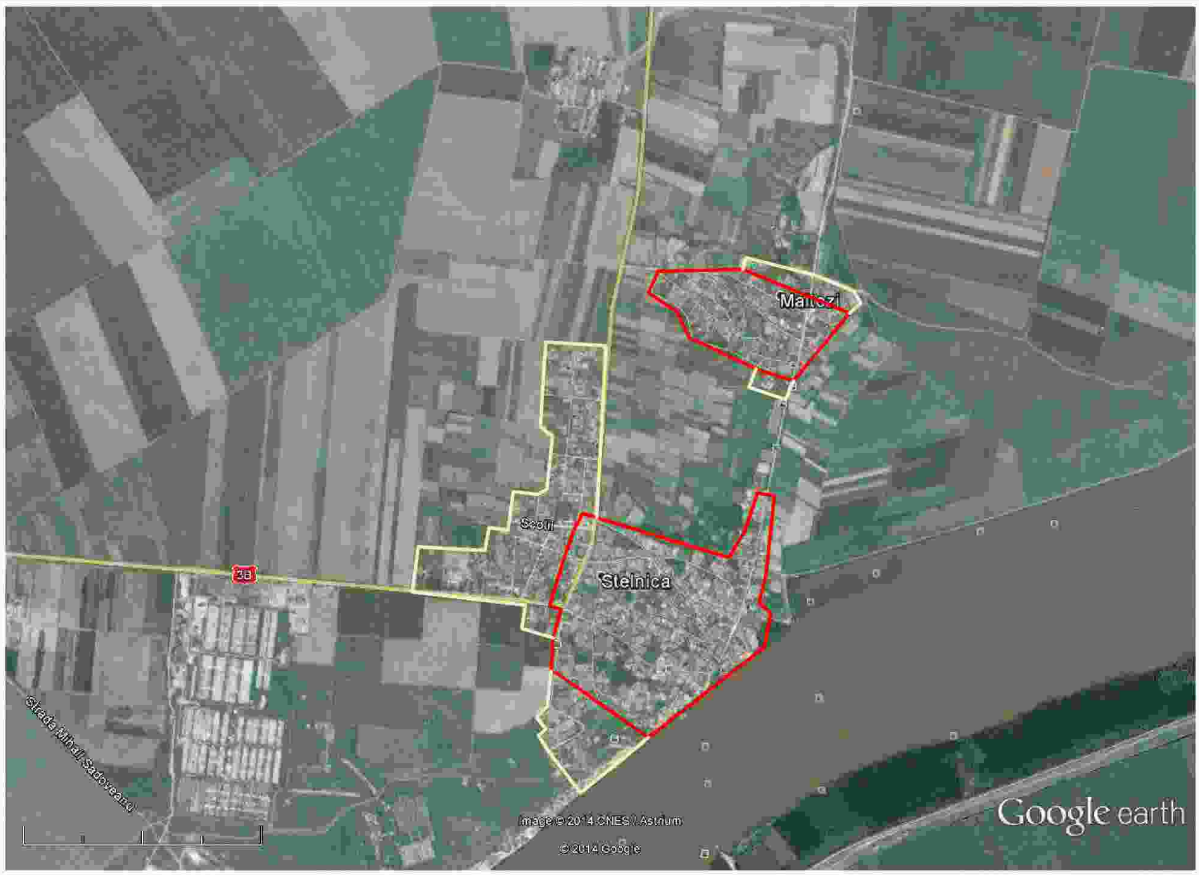
Fata de aceste situri arheologice se institue zone de protectie conform legislatiei in vigoare.

IN CONDITIILE IN CARE SE DESCOPERA INDICII CARE AU LEGATURA CU SITURILE ARHEOLOGICE, CELE DESCRISE MAI SUS, SAU INDICII SEMNALATE DE CATRE CONSTRUCTORI IN URMA LUCRARILOR DE AMENAJARE SI CONSTRUIRE, AUTORITATILE LOCALE AU DATORIA SA ANUNTE AUTORITATEA COMPETENTA IN DOMENIU SI SA URMEZE PROCEDURA LEGALA SPECIFICA.

Calitatea de monument istoric este stabilita de catre Comisia Naţională a Monumentelor Istorice.

Lista cu monumente istorice dintr-o zona, localitate poate fi aflata de la Direcţia judeţeană pentru cultură, culte şi patrimoniu cultural care îşi are sediul în reşedinţa de judeţ sau de pe Internet, unde sunt publicate listele de monumente istorice pe judeţe şi localităţi. În viitorul apropiat monumentele istorice vor fi reperate după plăcuţa amplasată pe clădire, cu sigla de monument istoric.

Arh. Dobrin Datcu

FORMA SATELOR STELNICA SI MALTEZI IN 1897(conform harta Plan Director de tragere 1897-1898)
DEZVOLTARE ULTERIOARA A LOCALITATILOR STELNICA SI MALTEZI (dupa 18897)
CONFORM GOOGLE EARTH

ANEXA STUDIU ISTORI